

Tájékoztató a bizalmi vagyonkezelők felügyelt intézményekben történő befolyásoló részesedésszerzése/minősített befolyásszerzése felügyeleti ellenőrzéséről és engedélyezéséről

I.

Jelen tájékoztató célja a vonatkozó szabályok összefoglalása, és ezzel egységes joggyakorlat kialakítása, illetve a jogalkalmazás kiszámíthatóságának megteremtése a bizalmi vagyonkezelők (**Bizalmi Vagyonkezelő**), vagyonrendelők (**Vagyonrendelő**), kedvezményezettek (**Kedvezményezett**) és egyéb, a bizalmi vagyonkezeléssel érintett személyek (pl. **Protector**) felügyelt intézményekben történő befolyásoló részesedésszerzése/minősített befolyásszerzése (együtt: **Befolyásoló Részesedésszerzés**)¹ személyeiket érintő egyes feltételeivel kapcsolatban.

A tájékoztató nem törekszik a bizalmi vagyonkezeléssel kapcsolatos rendelkezések teljeskörű, részletes ismertetésre, hanem megadja a Bizalmi vagyonkezelők felügyelt intézményekben történő Befolyásoló részesedésszerzése felügyeleti ellenőrzésére és engedélyezésére vonatkozó, a tájékoztató közzétételének napján hatályos jogszabályok megnevezését, fellelhetőségét, az előírások tartalmára való utalást, valamint az adott szabály Magyarországon történő alkalmazásának elveit. A tájékoztató az érintettek és az érdeklődők számára kiindulópontként szolgálhat a részletes szabályok megismeréséhez, ezáltal segítve azok megismerését és jövőbeni érvényre jutását.

A Befolyásoló Részesedésszerzés jogszabályi előírásai az ún. ágazati jogszabályokban és az azokhoz kapcsolódó uniós rezsimekben kerültek meghatározásra, és bárkire vonatkoznak, aki legalább a befolyásoló részesedés jogszabályi minimális mértékét megszerzi vagy a már meglévő befolyásoló részesedését a jogszabályban meghatározott határértéket elérően növeli egy felügyelt intézményben. Ezen előírások rendszerint előzetes felügyeleti engedélyezési eljárást generálnak a befolyásszerzés jóváhagyása céljából, melynek során a befolyásszerzőknek az ágazati és uniós szabályokban foglalt követelményeket kell igazolniuk. Ismert olyan ágazati szabályozás² is, ahol a Befolyásoló Részesedésszerzés nem engedélyköteles, ilyen esetben az MNB kötelezően előírja a kérelmező/bejelentő személy kapcsán a vonatkozó jogszabály által előírt egyéb követelmények teljesítését (pl. jó üzleti hírnév vizsgálata).

A bizalmi vagyonkezelés polgári jogi és közjogi jellegű előírásai a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (**Ptk.**), illetve a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól szóló 2014. évi XV. törvényben (**Bvktv.**) kerültek kodifikálásra, amelyek egy kötelmi jellegű, tulajdonátruházással járó jogviszonyt szabályoznak (**Bizalmi Vagyonkezelés**). A Bvktv. 3. § (1) bekezdése szerint előzetes felügyeleti engedélyhez kötött üzletszerű, illetve a jogviszony létesítését követően, utólagos bejelentéshez kötött és annak alapján felügyeleti nyilvántartásba vett nem üzletszerű vagyonkezelési formát különböztethetünk meg, de bármelyik esetről is legyen szó, általánosan kijelenthető, hogy a tulajdonjog átszállásával a Bizalmi Vagyonkezelő a Vagyonrendelő helyett új tulajdonossá válik, amely mozzanat a felügyelt intézmények esetében az MNB kompetenciájába tartozó – az előző bekezdésben ismertetett – hatósági eljárás lefolytatását teheti szükségessé.

Jogszabályi követelmény, hogy a felügyelt intézmények mindenkor biztosítsák tulajdonosi struktúrájuk teljes transzparenciáját, a tiszta és lekövethető tulajdonosi kapcsolatok feltárását és megismerését a felügyelési feladatok hatékony és sikeres ellátása érdekében. E követelmény a felügyelt intézmények

¹ Ideértve a következő érintett intézményeket /ágazati jogszabályok/: **hitelintézet, hitelintézet által devizabelföldinek minősülő vállalkozás, pénzügyi vállalkozás** /a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvényben (**Hpt.**)/, **befektetési vállalkozás** /a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdéi szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (**Bszt.**)/, **ÁÉKBV-alapkezelő** /a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (**Kbftv.**)/, **biztosító, viszontbiztosító** /a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (**Bit.**)/.

² Lásd a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (**Kbftv.**) vonatkozó előírásait.

tevékenységi engedélye kiadása mellett jogszerű működésük biztosításához is elengedhetetlen. A bizalmi vagyonkezelési jogviszony sajátosságai ugyanakkor a tulajdonosi szerkezet átláthatóságának, illetve a tulajdonosokkal szembeni alkalmassági kritériumoknak való megfelelés vizsgálata körében különös megközelítést tesznek szükségessé. A Bizalmi Vagyonkezelés ugyanis egy dologi jogviszony kötelmi jogi keretét határozza meg azzal, hogy az adott jogviszonyt létrehozó szerződés (vagy egyoldalú okirat) jelöli ki a Bizalmi Vagyonkezelés címén a Bizalmi Vagyonkezelő, mint új tulajdonos tulajdonosi mozgásterét, a Vagyonrendelő és Kedvezményezett jogait és kötelezettségeit, a Protektor részére biztosított jogosítványokat és eszközöket, valamint a jogviszony esetleges időbeli korlátait. Bizalmi Vagyonkezelő felügyelt intézményben történő Befolyásoló Részesedésszerzése esetében tehát a jogviszonyt létrehozó szerződés (egyoldalú okirat) vizsgálata is indokolt. Mindezek a Bizalmi Vagyonkezelők felügyelt intézményekben történő Befolyásoló Részesedésszerzését sajátosan függő jellegűvé, relatívvá teszik.

Ezekre figyelemmel az MNB összefoglalta mindazokat a követelményeket, melyeket a felügyelt intézményekben bizalmi vagyonkezelési jogviszonyok által tulajdonosi pozícióba került (*Bizalmi Vagyonkezelő*), vagy a jogviszony szerint majd tulajdonossá váló (*Vagyonrendelő és Kedvezményezett*), illetve tulajdonoshoz köthető jogosítványokkal rendelkező (*Protektor*) személyek esetében is igazolni szükséges.

II. Bizalmi Vagyonkezelő

1. A bizalmi vagyonkezelési jogviszony középpontjában a Bizalmi Vagyonkezelők állnak, ugyanis jogi értelemben a vagyonrendelést követően tulajdonosi pozícióba kerülnek. A tulajdonosi szerepvállalásukra tekintettel a Bizalmi Vagyonkezelőknek előzetesen – a vagyonkezelési szerződés (egyoldalú okirat) hatályba lépését megelőzően – Befolyásoló Részesedésszerzés engedélyezése iránti kérelmet kell benyújtaniuk az MNB-hez. A kérelemhez csatolni kell a vagyonkezelési szerződést (egyoldalú okiratot). A Bizalmi Vagyonkezelőknek igazolnia kell az ilyenkor előírt engedélyezési követelményeket, különös tekintettel a II.2-6. pontokban foglaltakra.

2. Pénzügyi forrás vizsgálata

a. A felügyelt intézmény Befolyásoló Részesedésszerzést megalapozó részvényeinek a megszerzése vagy a már meglévő befolyásoló részesedés meghatározott mértéket elérő növelése történhet meghatározott pénzügyi összeg Bizalmi Vagyonkezelésbe adásával a Vagyonrendelő részéről. Elképzelhető, hogy a vagyonkezelési jogviszonyban az átadásra kerülő pénzügyi összeget rövid időn (pl. szerzéstől számított néhány héten) belül a Bizalmi Vagyonkezelő valamilyen pénzügyi instrumentum megszerzésére használja fel, hogy azt cserélje a felügyelt intézmény részvényeire.

Minden ilyen esetben az engedélyezési eljárás során a felügyelt intézmény részvényeinek megszerzésére fordított összeg pénzügyi forrását elsődlegesen a vételárát rendelkezésre bocsátó Vagyonrendelőnek szükséges igazolni az általános engedélyezési szabályok szerint.

b. Abban az esetben, ha a befolyásoló részesedés megszerzése vagy növelése korábban (pl. már évekkel a felügyelt intézmény részvényeinek megvásárlása előtt) bizalmi vagyonkezelésbe adott vagyonból, pénzügyi összegből történik, úgy, az MNB annak törvényes eredetét a következők szerint vizsgálja. Tekintettel arra, hogy a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 7/B. §-ának előírása szerint a Bizalmi Vagyonkezelőnek külön beszámolót kell készítenie a kezelt vagyonról és külön beszámolót a saját társaságáról (amennyiben gazdasági társasági formában működik), továbbá mindegyik beszámolót külön-külön könyvvizsgálattal kell alátámasztania, ezért ilyen esetben az MNB a kezelt vagyonhoz kapcsolódóan készített beszámoló, illetve könyvvizsgáló alapján kéri a vételár törvényes eredetének igazolását.

- c. Lehetséges továbbá, hogy a Bizalmi Vagyonrendelő közvetlenül az érintett felügyelt intézmény részvényeit adja Bizalmi Vagyonkezelésbe. Ez esetben a pénzügyi forrás törvényes eredetének előző bekezdésben foglaltak szerinti vizsgálatára nincs lehetőség.

3. Esetleges tőkepótlás biztosítása

Előállhat olyan helyzet, amikor a felügyelt intézmény biztonságos működéséhez további pénzügyi források bevonására van szükség. A Bizalmi Vagyonkezelőtől, mint tulajdonostól ilyen esetben az MNB elvárja, hogy képes és hajlandó legyen pénzügyi támogatást nyújtani a felügyelt intézmény számára likviditási vagy fizetőképességi problémák esetén, továbbá biztosítsa az adott intézmény jövőbeni tevékenységéhez, fejlődéséhez esetlegesen szükséges új tőkét vagy valósítson meg bármely egyéb megfelelő megoldást a felügyelt intézmény pótlólagos tőkeszükségletei biztosítására. Az MNB vizsgálni fogja, hogy a Bizalmi Vagyonkezelő (esetleg közvetlenül a Vagyonrendelő) a prudens működésre vonatkozó követelményeket (pl.: tőkepótlás) milyen módon, formában lenne képes teljesíteni és ez hogyan befolyásolná a felügyelt intézmény működését.

4. A kezelt vagyon összetételének vizsgálata

Az MNB bizonyos esetekben nélkülözhetetlennek tartja megvizsgálni a kezelt vagyon összetételét, így legfőképpen olyankor, ha a szerződő felek úgy rendelkeznek, hogy a felügyelt intézményben való tőkepótlás/pótbefizetés szükségességének esetén a befizetés elsősorban a további kezelt vagyonból történik. Ez esetben az MNB indokoltan tartja feltárni, hogy mely vagyonelemek képezik a kezelt vagyon további részét és ezek alkalmasak-e a tőkepótlás/pótbefizetés teljesítésére.

5. Jó üzleti hírnév értékelése³

A befolyásoló részesedést szerző Bizalmi Vagyonkezelőnek jó üzleti hírnévvel kell rendelkeznie, ezért a kérelmet/bejelentést benyújtó Bizalmi Vagyonkezelő az eljárás során igazolja, hogy jó üzleti hírnévvel rendelkezik és ennek során fel kell tárnia tényleges tulajdonosait is. Az MNB követve az ilyen engedélyezési eljárásokban kialakított gyakorlatát, a jó üzleti hírnév értékelése végett e körben rendelkezésre bocsátott információk valós és hiteles tartalmának alátámasztására egyéb hatóságot, szervet is megkereshet.

6. A vagyonkezelő alkalmassági vizsgálata

A Bizalmi Vagyonkezelő köteles a Befolyásoló Részesedésszerzési eljárás során arról is nyilatkozni, hogy az adott ágazati törvény szerinti valamennyi kötelezettségeinek teljesítését vállalja, ebben nem gátolja a bizalmi vagyonkezelési szerződés semmilyen rendelkezése (vagyonkezelői felelősségvállaló nyilatkozat). A bizalmi vagyonkezelési jogviszonyt létrehozó szerződés vagy egyoldalú jognyilatkozat a Bizalmi Vagyonkezelő felelősségvállaló nyilatkozatával összevetésre kerül az esetleges ellentmondások feltárása céljából.

III. Vagyonrendelő

7. A bizalmi vagyonkezelési jogviszony létesítésével a Vagyonrendelő tulajdonosi jogosítványai a Bizalmi Vagyonkezelőhöz kerülnek, ezért az utóbbi személynek kell az ágazati jogszabályok szerinti kérelmet benyújtani, bejelentést megtenni. Ugyanakkor figyelemmel arra, hogy a bizalmi vagyonkezelési jogviszonyt megalapozó szerződésben vagy egyoldalú okiratban a szerződő felek a Vagyonrendelő

³ A jó üzleti hírnév megítélésének szempontrendszeréről és felügyeleti gyakorlatáról szóló útmutató az MNB honlapján elérhető: <https://www.mnb.hu/letoltes/tmpc812-tmp-12233381.pdf>

érdekei szerint rendelkezhetnek a Bizalmi Vagyonkezelés végrehajtásáról és ezáltal a Bizalmi Vagyonkezelő szerepét befolyásolhatják, ezért bizonyos esetekben a Vagyonrendelő személyének vizsgálata is elengedhetetlen.

8. Továbbá az Európai Bankhatóság befolyásoló részesedés szerzéséről szóló iránymutatása⁴ (**EBA Iránymutatás**) (14.2 pont és az I.sz. melléklet 3. szakasz 3. pont) előírja, hogy a Befolyásoló Részesedésszerzés értékelése terjedjen ki azokra a személyekre is, akik közeli személyes vagy üzleti kapcsolatokat tartanak fenn a részesedést szerezni kívánó személlyel, ideértve a részesedést szerezni kívánó személy jogi és tényleges tulajdonosát is. A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (**Pmt.**) 3. § 38. pont ea) alpontja szerint pedig a bizalmi vagyonkezelési szerződés esetében a vagyonrendelő – nem természetes személy vagyonrendelő esetén annak a) vagy b) pont szerinti tényleges tulajdonosa – tényleges tulajdonosnak minősül.
9. Az MNB minden esetben kéri a vagyonrendelés alapjául szolgáló szerződés vagy egyoldalú jognyilatkozat és módosításai előterjesztését, hogy ellenőrizni lehessen a vagyonrendelést követően a Vagyonrendelő és a Bizalmi Vagyonkezelő, valamint bármely más érintett személy jogait és kötelezettségeit a felügyelt intézmény működtetése, tulajdonosi irányítása kapcsán. Ugyanis, ha a Vagyonrendelő széles körben gyakorolhat befolyást a bizalmi vagyonkezelési jogviszony felett az alapul szolgáló megállapodás vagy egyoldalú jognyilatkozat szerint a vagyonrendelés megtörténtét követően is, úgy az MNB a Vagyonrendelőt – a felügyelt intézmények közvetett tulajdonosaihoz hasonlóan – az engedélyezési eljárás során vizsgálja.
10. Amennyiben a Vagyonrendelő olyan személy, akinek a Befolyásoló Részesedésszerzését az MNB korábban még nem engedélyezte, de az MNB a folyamatban lévő eljárásban a Befolyásoló Részesedésszerzés szintjét elérő további kérelmezőként értékeli a szerepét, úgy a Bizalmi Vagyonkezelő mellett a Vagyonrendelőnek is kérelmet kell benyújtani az engedélyezési eljárásban. Ilyen esetben a Vagyonrendelő is köteles az ágazati törvény szerinti engedélyezési/bejelentési követelményeket igazolni, és minden olyan tulajdonossal szembeni elvárást megfogalmazhat vele szemben az MNB, amit a Bizalmi Vagyonkezelőnek is teljesítenie kell.
11. Abban az esetben, ha a Vagyonrendelő a bizalmi vagyonkezelési jogviszony felett az alapul szolgáló megállapodás vagy egyoldalú jognyilatkozat szerint a vagyonrendelést követően a tulajdonoshoz hasonló jogosítványokkal nem rendelkezik, a Bizalmi Vagyonkezelő mindennapi működését befolyásolni nem vagy kevésbé tudja, még ez esetben is előírhatja az MNB, hogy a felügyelt intézmény pénzügyi helyzetének rendezése érdekében a szükséges tőkepótlást a Bizalmi Vagyonkezelővel együtt vagy anélkül a Vagyonrendelő biztosítsa. Erről az MNB előzetes nyilatkozatot kérhet be a Vagyonrendelőtől.
12. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy amennyiben a kezelt vagyon valamilyen ok miatt visszakerül a Vagyonrendelőhöz, a Bizalmi Vagyonkezelő helyébe lépő új tulajdonosként a Vagyonrendelő esetében elkerülhetetlen a tulajdonosváltás miatti Befolyásoló Részesedésszerzés engedélyezési vagy bejelentési eljárás lefolytatása (kérelmet vagy bejelentést be kell nyújtania) és az MNB ez esetben értékelni fogja a releváns engedélyezési követelmények fennállását, és az így bekövetkezett tulajdonosváltásról felügyeleti döntést ad ki.

⁴ A 2007/44/EK (CEBS/2008/14; CEIOPS-3L3-19/08; CESR/08-543b) irányelv által előírt, a pénzügyi szektorbeli részesedésszerzések és részesedésnövelések prudenciális értékelésére vonatkozó közös CEBS, CESR és CEIOPS iránymutatás

IV. Kedvezményezett

13. A Kedvezményezett nem minősül a bizalmi vagyonkezelési jogviszony alanyának (nem szerződő fél), de a Bizalmi Vagyonkezelés rendszerint az ő személye érdekében történik. A szerződés szerű teljesítés eredményeként a kezelt vagyon új tulajdonosa lehet.
14. Az EBA Iránymutatás (14.2 pont és az I.sz. melléklet 3. szakasz 3. pont) a fent idézettek szerint előírja, hogy a Befolyásoló Részesedésszerzés értékelése terjedjen ki azokra a személyekre is, akik közeli személyes vagy üzleti kapcsolatokat tartanak fenn a részesedést szerezni kívánó személlyel, ideértve a részesedést szerezni kívánó személy jogi és tényleges tulajdonosát is. A Pmt. 3. § 38. pont ec) alpontja szerint bizalmi vagyonkezelési szerződés esetében a kedvezményezett vagy a kedvezményezettek csoportja – nem természetes személy kedvezményezett esetén annak a) vagy b) pont szerinti tényleges tulajdonosa – tényleges tulajdonosnak minősül.
15. Az előbbiekre tekintettel az MNB a bizalmi vagyonkezelési jogviszonyban Kedvezményezettként megjelenők esetében is elvárja a jó üzleti hírnév meglétét és annak igazolását.
16. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy amennyiben a kezelt vagyon valamilyen szerződéses ok miatt kiadásra kerül a Kedvezményezett részére, a Bizalmi Vagyonkezelő helyébe lépő Kedvezményezett minősül ilyen esetben új tulajdonosnak. Ez tehát azt jelenti, hogy esetében elkerülhetetlen a tulajdonosváltás miatti felügyeleti engedélyezési vagy bejelentési eljárás lefolytatása és ennek során az engedélyezési feltételek igazolása.

V. Protektor

17. A protektor személyét sem a Ptk., sem a Bvktv. nem szabályozza. Általánosságban elmondható róla, hogy a Vagyonrendelő megbízásából eljárva, a Vagyonrendelőt képviselve az őt megillető jogokat vagy azok egy meghatározott körét gyakorolva, öröklik a vagyonrendelési célkitűzések elérése felett. Kijelölése nem érvényességi kelléke a Bizalmi Vagyonkezelésnek, de ha ez megtörténik, eljárása során a Bizalmi Vagyonkezelő működését ellenőrzi.
18. Amennyiben a Protektor a Vagyonrendelő pusztán képviseletén túl a jogviszonyt alakító döntési jogokat is kap – így különösen, új Bizalmi Vagyonkezelő kijelölésének lehetősége, a bizalmi vagyonkezelési jogviszony megszüntetéséről való döntés, Bizalmi Vagyonkezelő részvényesi jogai gyakorlásának korlátozása, a jogviszony létevel és jövőbeni sorsával kapcsolatos stratégia döntések meghozatala, elszámoltatás és vagyonkiadás követelésének joga –, amelyek megalapozhatják, hogy a Protektor is befolyásoló részesedéssel vagy ahhoz kapcsolódó jogosítványokkal fog rendelkezni az adott felügyelt intézményben és ezzel a felügyelt intézmény mindennapi működésére lesz befolyással, az MNB ilyen esetben is előírja, hogy a Befolyásoló Részesedésszerzés során terjesszen elő engedély iránti kérelmet és igazolja az egyes – rá vonatkozóan értelmezhető – engedélyezési feltételek fennálltát.

VI. Vegyes rendelkezések

19. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy amennyiben a bizalmi vagyonkezelési szerződés (egyoldalú jognyilatkozat) olyan rendelkezéseket tartalmaz, melyek a Ptk. és az ágazati törvények tulajdonosi joggyakorlás szabályainak megkerülésére irányulnának, úgy az MNB intézkedik ennek megakadályozása iránt és előírhatja e rendelkezések módosítását, törlését, továbbá azt, hogy a bizalmi vagyonkezelési szerződés ne, vagy kizárólag a Felügyelet engedélyétől függő hatálybalépést rögzítő rendelkezéssel kerüljön megkötésre.

20. Az MNB, amennyiben ezt szükségesnek ítéli meg, konkrét, az egyedi ügyben releváns elvárásokat is megfogalmazhat a bizalmi vagyonkezelési szerződés (egyoldalú jognyilatkozat) tartalmát illetően. A meghatározott egyedi elvárások nem teljesítése pedig a tulajdonszerzés felügyeleti engedélyezését, jóváhagyását gátolhatja.
21. Az MNB a felügyelt intézmények folyamatos felügyeléséhez szükséges információk (független, megbízható és körültekintő tagi irányítás) beszerzése érdekében bejelentési kötekezettséget írhat elő a Bizalmi Vagyonkezelő számára a tekintetben, hogy a felügyelt intézmények tulajdonosi szerkezetét érintő bizalmi vagyonkezelési jogviszonyban történt minden módosítást, tartalmi változást haladéktalanul jelentsen be az MNB részére.

Budapest, 2021. július ...

Magyar Nemzeti Bank